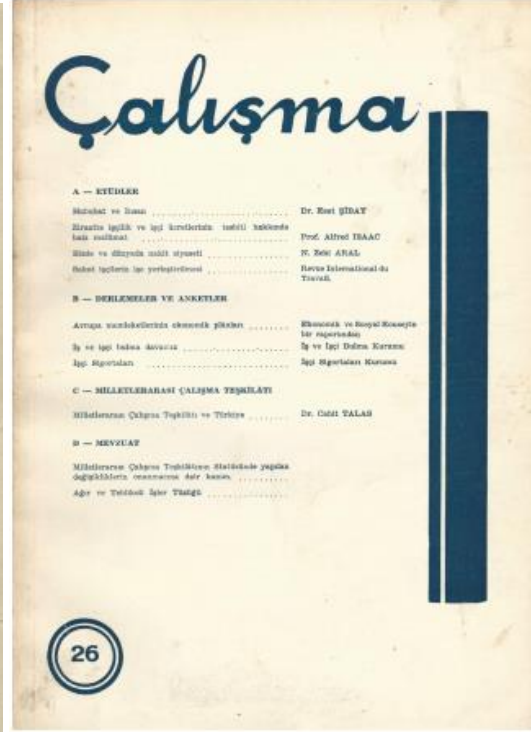
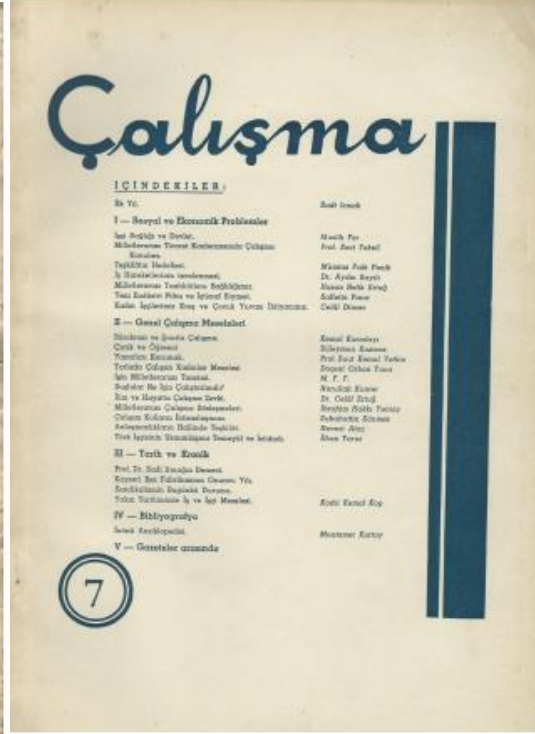
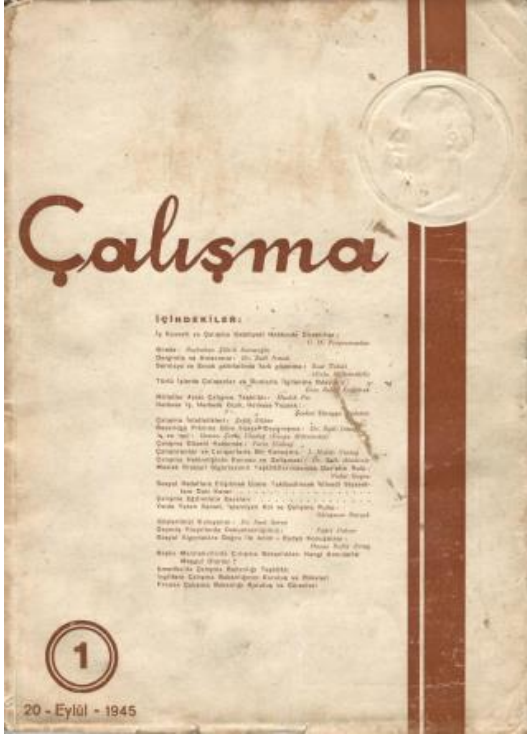

ÇALIŞMA BAKANLIĞI VE 76 YIL ÖNCEKİ DERGİLERİ

23 Nisan 2021

Yıldırım Koç

Çalışma Bakanlığı, 1945 yılında, 22 Haziran 1945 gün ve 4763 sayılı Kanun uyarınca kuruldu. 27 Haziran 1945 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan Kanuna göre, Çalışma Bakanlığı'nın görevleri şöyle belirtilmişti:

“Çalışma Bakanlığı, iş hayatıyla ilgili hususları düzenleme, yürütme ve denetleme ile görevlidir. Yürürlükte bulunan kanunlarda, bu konuya ilişkin yetki ve görevler Çalışma Bakanlığına verilmiştir. Bunlardan Ekonomi Bakanlığından başka bakanlık ve idarelerce yürütülmekte olanlar, Çalışma Bakanlığında devredilinceye kadar, aynı bakanlık ve idarelerce yürütülür. Devrin zamanı ve şekli Bakanlar Kurulunca belli edilir.”

Bu kanun Bakanlığın yapısına odaklanmıştı. 28 Ocak 1946 gün ve 4841 sayılı Çalışma Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (Resmi Gazete, 30.1.1946), 4763 sayılı Kanunun yerini aldı. Bu Kanuna göre, Bakanlığın görevi şöyleydi: “Çalışma Bakanlığı, çalışma hayatının düzenlenmesi, çalışanların yaşama seviyesinin yükseltilmesi, çalışanlar ile çalıştıranlar arasındaki münasebetlerin memleket yararına ahenklendirilmesi, memleketteki çalışma gücünün genel refahı artıracak surette verimli kılınması, tam çalıştırma ve sosyal güvenin sağlanması ile görevlidir.”

Bakanlığın araştırma kurulunun görevleri arasında “çalışma hayatı ile ilgili istatistik malumatı derlemek; çalışma konusu ile ilgili yayınları yapmak ve kovuşturmak” bulunuyordu.

Bu tarihte, 9.3.1943 tarihinde göreve gelmiş olan II. Saraçoğlu Hükümeti iktidardaydı. İlk Çalışma Bakanı olarak Konya Milletvekili Mahmut Sadi Irmak görevlendirildi. Hükümet 7.8.1946 tarihine kadar görevde kaldı. Dr.Sadi Irmak da 7.6.1945-7.8.1946 tarihleri arasında bakanlık yaptı.

7.8.1946 tarihinde Recep Peker Hükümeti kuruldu. Mahmut Sadi Irmak, bu hükümette de, 7.8.1946-5.9.1947 tarihleri arasında bakanlık yaptı. 5.9.1947-10.9.1947 tarihlerinde ise Çalışma Bakanlığı görevini Tahsin Bekir Balta üstlendi.

Recep Peker, TBMM'de hükümet programını 14.8.1946 günü okudu. Programda, çalışma yaşamına ilişkin şu bölüm yer alıyordu:

“Çalışma: İşçi hayatının iyileştirilmesi ve bunların risklere karşı teminata kavuşmalarını sağlayacak teveddütlere daha büyük ölçüde devam edeceğiz 1. – Bu yıl uygulanmasına başlanmış olan ve şimdilik meslek hastalığı, kaza ve analık hallerini ihtiva eden sosyal sigortalara bir de işçilerimizin ihtiyarlığını teminat altına alacak emeklilik sigortası ekleyeceğiz. 2. – İş hukukumuzu değiştireceğiz. Henüz İş Kanunumuzdan faydalanamayan küçük iş yerlerindeki işçilerle deniz ve tarım işçileri için tasarılar sunacağız. 3. – İş ve işçi bulmayı bir Devlet vazifesi haline getiren kanunla meydana gelen Devlet kurumunun çalışmasını genişleteceğiz. Kalifiye işçi yetiştirmeğe önem vereceğiz. 4. – Memleketimizin muhtelif bölgelerinden iş sahalarına doğru vukubulan işçi hareketini kontrol altına alarak gerekli tesislerin kurulmasıyla meşgul olacağız. 5. – İş merkezlerinde sıhhi ve sosyal tesisleri tamamlamağa ve işçilerimizi sıhhi meskenlere yerleştirmeye üzerinde zaman ve emek sarfiyle çalışacağız. 6. – İş Kanununun işçi lehine olarak işverenlere yüklettiği mükellefiyetleri tam olarak gerçekleştirmeği takip edeceğiz.”

Çalışma Bakanlığı 20 Eylül 1945 tarihinden itibaren **ÇALIŞMA** adında bir dergi yayınlamaya başladı. Bu dergi, 1950 yılına kadar, 29 adet çıktı. Bu derginin ilk 26 sayısı arşivimizde mevcut. Dergileri bize, babamın çok yakın arkadaşı ve 1940'lı yılların ilk yarısında İstanbul Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra Fransa'da hukuk doktorası yapan ve Türkiye'ye döndükten sonra İş ve İşçi Bulma Bürosu'nda uzun yıllar müdürlük yapan rahmetli İsmail Arıkan 42-43 yıl önce vermişti. Dergiye bir de Milli Kütüphane'nin kataloğunda rastladım. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın bu derginin varlığından bile haberdar olduğundan kuşkuluyum. Çok değerli araştırmalar içermesine karşın bu derginin Türkiye işçi sınıfı tarihiyle ilgilenenler tarafından gerektiği gibi değerlendirilmediği kanısındayım.

ÇALIŞMA Dergisi'nin 26 sayısının 24'ünün kapağında “içindekiler” yer almaktadır. Bu 24 kapak ile, diğer iki sayının hem kapaklarını ve hem de içindekiler sayfasını tarayıp <https://www.yildirimkoc.com.tr/usrfile/1618930561b.pdf> adresine yükledik. Bu değerli yayının içinde hangi yazıların yer aldığı bilirse, araştırmacılar tarafından daha iyi değerlendirilebileceği kanısındayım. Ben çeşitli yazılarımda bu dergiden çok yararlandım. Bu vesileyle, İsmail Arıkan Amcamı saygı ve rahmetle anıyorum.